



Palveluluettelo

Vammaispalvelut, oma tuotanto

Työ ja päivätoiminnan palvelutuotteet

13.2.2026

Vammaispalvelujen palveluvastaava Satu Broman

Sisällys

1	Palveluluettelon kuvaus	2
2	Työ- ja päivätoiminnan sisältö	3
3	Työ- ja päivätoiminnan palveluluokat	3
4	Työtoiminnan palveluluokat	4
4.1	Tuettu työllistyminen - Palveluluokka 10	5
4.2	Työelämävalmiuksia tukeva toiminta – Palveluluokka 11	6
4.3	Työllistymistä tukeva toiminta – Palveluluokka 12	7
4.4	Työtoiminnan palveluluokat taulukossa	8
5	Työosuusraha ja työturvallisuus.....	9
5.1	Työosuusraha.....	9
5.2	Työturvallisuus	11
6	Päivätoiminnan palvelukuvaus	11
6.1	Vähäinen tuen tarve – Palveluluokka 13.....	13
6.2	Kohtalainen tuen tarve – Palveluluokka 14	14
6.3	Suuri tuen tarve – Palveluluokka 15	15
6.4	Erytisen suuri tuen tarve – Palveluluokka 16.....	16
6.5	Kaiken kattava tuen tarve – Palveluluokka 17	17
6.6	Lisätuki.....	18
6.7	Päivätoiminnan palveluluokat taulukossa.....	18
7	Asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus.....	20
8	Palvelun toteuttaminen ja toteuttamissuunnitelma	21
9	Ateriamaksu.....	21
10	Henkilöstöä koskevat vaatimukset	22
11	Vaativa moniammatillinen tuki	23
12	Laskutus ja kustannukset	25
	Lähteet.....	26

1 Palveluluettelon kuvaus

Tässä palveluluettelossa kuvataan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen omana tuotantona järjestettävät vammaispalvelut sekä niiden palveluluokat:

- **Tuettu työllistyminen**
- **Työelämävalmiuksia tukeva toiminta**
- **Työllistymistä tukeva toiminta**
- **Päivätoiminta eri palveluluokissa**

Työ- ja päivätoimintapalvelut perustuvat 1.1.2025 voimaan tulleeseen vammaispalvelulakiin (675/2023) sekä sosiaalihoitolakiin (710/1982) 27 d§ ja 27e§.

Työ- ja päivätoiminnan palveluissa käytetään maksuluokkia, jotka määräytyvät asiakkaan yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Arviointi tehdään RAI-järjestelmää (RAI-ID) hyödyntäen. Palveluluokka ohjaa avun, tuen ja hoivan määrää, ja muuttuvat tarpeet huomioidaan päivittämällä palvelusuunnitelmaa sekä tarvittaessa tarkistamalla palveluluokka.

Keskeiset erityisosaamisalueet

- Osallisuus/työllistyminen
- Kehitysvammaisten henkilöiden tukeminen
- Itsemääräämisoikeus
- Autismikirjon asiakkaiden kohtaaminen ja tukeminen
- Vaativa moniammatillinen tuki
- Neuropsykiatriset häiriöt
- Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiokeinot (AAC)
- Rajoitustoimenpiteiden ehkäisy ja toteutus asiakkaan edun mukaisesti

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalvelujen omissa yksiköissä työskentely perustuu erityisosaamiseen, joka on välttämätöntä palvelujen toteuttamiseksi asiakkaille, joilla on kehitysvamma, autismikirjon häiriö tai muu vastaava neuropsykiatrinen tai kognitiivinen erityispiirre. Asiakkaiden tuen tarpeet vaihtelevat merkittävästi, ja palvelujen tulee vastata näihin yksilöllisesti ja asiakaslähtöisesti.

Erityisosaaminen muodostaa perustan laadukkaalle, turvalliselle ja vaikuttavalle palvelulle. Se pohjautuu koulutukseen, kokemukseen, menetelmäosaamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön, ja sen tulee näkyä yksikön arjessa sekä toimintakulttuurissa.

2 Työ- ja päivätoiminnan sisältö

Työ- ja päivätoiminnan palvelun tarkoituksena on asiakkaiden osallisuuden ja toimintakyvyn tukeminen ja edistäminen asiakkaan yksilöllisten valmiuksien ja edellytysten mukaisesti. Tarkoituksena on, että palvelussa asiakkaat saavat ammattitaitoisesti ja eettisesti toteutettua tukea osallisuutensa ja itsemääräämisoikeutensa vahvistamiseen. Palveluun kuuluu asiakkaan voimavarojen, taitojen ja vahvuuksien kartoittaminen ja hyödyntäminen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Palvelu on sovitettava henkilön työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen mukaan niin, että se on mielekästä ja riittävän vaativaa. Palveluun kuuluu yhteistyö tilaajan ja asiakkaan verkostojen kanssa. Tarkoituksena on myös, että palvelu toteutuu tiiviissä yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan omaisen tai läheisen kanssa.

Palvelussa korostuu asiakkaan toimintakyvyn edistäminen esimerkiksi säännöllisen päivärytmin ja arjen hallinnan taitojen opettelulla. Palvelussa on tärkeää edistää asiakkaan sosiaalisten suhteiden muodostumista ja tukea asiakasta niiden ylläpitämisessä. Tavoitteena on asiakkaan tukeminen hänen psyykkistä ja somaattista terveyttään ja hyvinvointiaan edistäviin elämäntapoihin.

Työtoimintaa ja päivätoimintaa voidaan tarjota asiakkaalle rinnakkaisina palveluina asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Toimintapäivän/viikon aikana voi osallistua sekä päivätoiminnan että työtoiminnan palveluihin yksilöllisen suunnitelman mukaan.

Vammaisten työ- ja päivätoimintapalveluja tarjotaan asiakkaan äidinkielellä suomeksi tai ruotsiksi sekä kommunikaation tukena puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja.

Päivä- ja työtoiminnan asiakkaan palvelut loppuvat viimeistään 65 vuoden iässä tai aikaisemmin asiakkaan terveydentilan ja jaksamisen mukaisesti. Palveluja voidaan keventää 60 vuoden iän jälkeen tai tarvittaessa myös aikaisemmin, asiakkaan jaksamisen ja tarpeiden mukaisesti. Näin muutos ei tunnu asiakkaalle niin suurelta palvelujen päättyessä kokonaan.

Suomen kielellä palvelevat IUHVA:n yksiköt: Porvoon työ- ja päivätoiminta, Loviisan työ- ja päivätoiminta, Askolan erityisen vaativan tuen päivätoiminta ja Aurinkotuvan erityisen vaativan tuen päivätoiminta.

Ruotsinkielellä palvelevat IUHVA:n yksiköt: Solbacken päivätoiminta, Wittenberginkadun työtöiminta ja Utterbäckin päivätoiminta.

3 Työ- ja päivätoiminnan palveluluokat

Palvelu on porrastettu palveluluokkiin asiakkaan tarvitseman palvelutarpeen mukaisesti. Palvelun on toteuduttava asiakkaan palveluluokan mukaisesti. Asiakkaan palveluluokka muodostaa asiakaskohtaisen palvelun hinnan perusteen. Asiakkaan palveluluokka määrittää asiakkaan välittömän tuen keskimääräisen määrän. Asiakkaan tuen tarve arvioidaan

asiakkaan palvelutarpeen arvioissa ja asiakassuunnitelmassa. Palveluun kuuluu olennaisena piirteenä asiakkaan palvelutarpeen yksilöllisesti vaihteleva luonne. Asiakkaan palvelutarve voi vaihdella eri aikoina ja päivinä esimerkiksi somaattisen sairauden, erityisen elämäntilanteen tai tapahtuman takia tai muusta vastaavasta syystä. Yli 2 kuukauden kestävät muutokset huomioidaan ja tällöin palveluluokka arvioidaan uudestaan RAI-arviointimittareiden avulla.

Palveluluokat kuvaavat asiakkaan ohjauksen ja tuen tarvetta työ- ja päivätoiminnassa. Luokittelu perustuu yksilölliseen arvioon ja se tarkoittaa palvelun sisältöä, intensiteettiä ja henkilöstöresursseja. Luokat voivat muuttua asiakkaan tilanteen muuttuessa. Palveluluokat pohjautuvat asiakkaan palvelutarpeen arviointiin, jonka tukena toimii interRAI-ID-arviointityökalu. Rai-mittareille on laadittu palveluluokittain omat raja-arvot, joilla määritellään asiakkaan palveluntarve.

Arvioinnissa huomioidaan seuraavat RAI-mittarit:

- ADL-H: toimintakyky arjen perustoiminnoissa
- IADLP: arkisuoriutuminen, välinetoiminnot, suoriutuminen
- CPS: kognitiivinen toimintakyky
- COMM: Kommunikointikyky
- DbSI: Kuulo- ja näkökyky
- RISE: sosiaalinen osallistuminen
- ABS: haastava käyttäytyminen
- MAPLE 5: palvelutarveluokitus

Työtoiminnan palveluluokkia on kolme, palveluluokat 10–12.

4 Työtoiminnan palveluluokat

Työtoiminta on tarkoitettu vammaisille henkilöille, joiden toimintakyky tai elämäntilanne estää työllistymisen avoimille työmarkkinoille. Palvelu tukee osallisuutta, arjen rytmiä ja elämänlaatua sekä kehittää taitoja ja valmiuksia. Palvelu suunnitellaan yhdessä asiakkaan kanssa huomioiden asiakkaan yksilölliset toiveet, tarpeet ja voimavarat. Palvelu toteutuu tiiviissä yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan omaisen tai läheisen kanssa.

Työtoiminnan palvelu toteutetaan vammaispalvelulain 27 § mukaan, sosiaalihuoltolain 27 d § tai 27 e§ mukaan asiakkaan palvelutarpeen ja asiakassuunnitelman perusteella.

Kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus osallistua kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan vammaispalvelulain 675/2023 27 § mukaan, jos sosiaalihuoltolain [\(710/1982\)](#)

[27 e §:n](#) perusteella järjestetty työtoiminta tai 27 d §:n mukainen työllistymistä tukeva toiminta ei vastaa kehitysvammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin.

Vammaisten työtoiminnan tarkoituksena on 1) tukea asiakkaan toiminta- ja työkykyä sekä 2) edistää hänen pääsyään työelämään. Työtoiminnalla tuetaan asiakkaan omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa. Työtoiminnan palvelu voi toteutua aidolla työpaikalla, toimintakeskuksessa tai muussa vastaavassa soveltuvassa ympäristössä.

Työtoiminnan tarkoituksena on tukea ja edistää asiakkaan työ- ja toimintakykyä siten, että asiakas pääsee työhön, koulutukseen tai kaikille tarkoitettujen työvoimapalveluiden piiriin. Palvelussa on keskeistä asiakkaan työkyvyn, työelämävalmiuksien, vuorovaikutustaitojen, osallisuuden ja elämänhallinnan tukeminen siten, että tavoitteeseen päästään. Tavoitteena on mahdollistaa aidossa tai käytännönläheisessä työympäristössä asiakkaille sopivien tehtävien kokeileminen ja työelämätaitojen oppiminen. Toimintaan voidaan sisällyttää esimerkiksi erilaisia toiminnallisia ryhmiä, tutustumiskäyntejä ja vastaavia.

Työtoiminnan, työllistymistä tukevan toiminnan tarkoitus on tukea kehitysvammaisen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyään työelämään. Työtoiminnalla tuetaan kehitysvammaisen henkilön omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa.

Työelämävalmiuksia tukevaan toimintaan osallistuvalla henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat työtoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Tämä koskee palveluja, jotka on myönnetty vammaispalvelulain 27 § mukaan.

Sosiaalihuoltolain 27 e § mukaan myönnetyssä palvelussa ei asiakkaalla ole oikeutta maksuttomiin matkoihin.

Palvelun tilaaja maksaa ja järjestää matkat työtoimintaan, jos asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin.

4.1 Tuettu työllistyminen - Palveluluokka 10

Tukija ohjaus: Asiakas työllistyy avoimille työmarkkinoille työvalmentajan tuella. Tavoitteena työsuhteen vahvistaminen ja siirtyminen osaksi työyhteisöä. Asiakkaan ohjaus ja tukeminen hänen työtehtävissään työpaikalla, puhelimitse tai muiden kommunikaatiovälineiden avulla. Ryhmätapaamiset.

Henkilöstöresurssi: Työvalmentajan tuki 2–10 h/kuukausi

Palvelu tukee asiakkaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Asiakkaalle tarjotaan yksilöllistä ohjausta, valmennusta ja työpaikan etsimistä sekä työssä pysymisen tukea. Yhteistyötä tehdään työnantajien kanssa.

Asiakas on työsuhteessa ja saa palkkaa tekemästään työstään. Työvalmentaja toimii tukena asiakkaan yksilöllisessä ohjauksessa, valmennuksessa, työpaikan etsimisessä ja työn jatkuvuuden varmistamisessa. Yhteistyö työnantajien kanssa on tärkeä osa palvelua. Tätä palveluluokkaa käytetään asiakkaan työllistymisen jälkeen.

Palvelu myönnetään sosiaalihuoltolain 27 d § mukaan.

Asiakas vastaa työmatkoistaan.

Palvelu perustuu tuntihintaan.

Tämän palveluluokan mukaisia palveluja tarjoavat Itä-Uudenmaan yksiköt: Porvoon työtoiminta/työvalmennus ja tuettu työ (fi), Solbacken työvalmennus ja tuettu työ (sv)

4.2 Työelämävalmiuksia tukeva toiminta – Palveluluokka 11

RAI-profiili: ADL-H: 0-1, IADLP: 0-16, CPS: 0-2, COMM: 0-2, RISE 5-6, ABS 0. MAPLe 5: 0-1, DBSI huomioidaan

Tuki ja ohjaus: Palvelu tukee asiakkaan työelämävalmiuksia ja sosiaalisia suhteita työyhteisössä. Tavoitteena työllistyminen, koulutus tai muu työllistymistä edistävä palvelu. Asiakkaan ohjaus ja tukeminen hänen työtehtävissään työpaikalla, puhelimitse tai muiden kommunikaatiovälineiden avulla. Ryhmätapaamiset.

Henkilöstöresurssi: Työvalmentajan tuki 1–4 h/viikko

Toiminnassa keskitytään valmiuksien kehittämiseen: vuorovaikutustaidot, aikatauluista kiinnittäminen, työympäristön säännöt ja työtehtävien suorittaminen. Toiminta voi olla ryhmämuotoista tai yksilöllistä. Palveluun kuuluu asiakkaalle annettava työhönvalmennuksellista erityisosaamista edellyttävä tuki ja ohjaus, joka toteutuu tavallisella työpaikalla, toimintayksikön ulkopuolella. Palveluyksikön työvalmentajan tehtävänä on etsiä ja kartoittaa yhteistyössä asiakkaan kanssa hänelle soveltuvia vaihtoehtoja työtoimintapaikaksi. Palvelu on toteutettava tiiviissä yhteistyössä asiakkaan ja asiakkaan työtoimintapaikan tarjoavan tahon kanssa.

Asiakas ei ole työsuhteessa työtoimintapaikan työnantajaan. Asiakkaalle maksetaan työosuusrahaa tekemästään työstään yhdessä laadittavan sopimuksen mukaan, IUHVA:N työosuusrahaohjeistuksen mukaan.

Työelämävalmiuksia tukevaan toimintaan osallistuvalla henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat työtoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän

pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Tämä koskee palveluja, jotka on myönnetty vammaispalvelulain 27 § mukaan.

Sosiaalihuoltolain 27 e § mukaan myönnetyssä palvelussa ei asiakkaalla ole oikeutta maksuttomiin matkoihin.

Palvelun tilaaja maksaa matkat työtoimintaan, jos asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin.

Palvelu perustuu tuntihintaan.

Tämän palveluluokan mukaisia palveluja tarjoavat Itä-Uudenmaan yksiköt: Porvoon työtoiminta/työvalmennus (fi), Solbacken työvalmennus (sv)

4.3 Työllistymistä tukeva toiminta – Palveluluokka 12

RAI-profiili: ADL-H: 1-2, IADLP:5-30, CPS: 1-2, COMM: 0-2, RISE 4-6, ABS 0. MAPLe 5: 1-2, DBSI huomioidaan

Tuki ja ohjaus: Työllistymistä tukeva työtoimintapaikka. Tarjoaa asiakkaille vahvaa tukea työelämässä ja arjen hallinnassa, erityisesti sosiaalisten suhteiden ja toimintakyvyn edistämiseksi.

Henkilöstöresurssi: 7 asiakasta/ohjaaja, ryhmämuotoinen toiminta.

Työllistymistä tukevaan toimintaan kuuluu työtoimintapaikka, toimintakeskus ja asiakkaan avun, tuen, ohjauksen ja työhönvalmennuksen kokonaisuus. Työllistämistä tukeva toiminta yhdistää käytännön työharjoittelun ja yksilöllisen tuen. Asiakkaalla on mahdollisuus harjoitella työtehtäviä tuetussa ympäristössä, ja tavoitteena voi olla siirtyminen avoimille työmarkkinoille.

Työllistämistä tukeva toiminta sisältää tavoitteellista, ohjattua ja yksilöllisiin kykyihin sovitettua työtä tai työvaltaista toimintaa. Työtehtävät voivat liittyä esimerkiksi keittiötöihin, siivoukseen, käsityöhön, kierrätykseen, puutarhanhoitoon tai avustaviin tehtäviin organisaatioissa.

Työtoiminnan päivän pituus on vähintään neljä ja enintään kuusi tuntia. Mahdollisista poikkeamista sovitaan erikseen. Toiminta järjestetään arkisin klo 8–16. Palveluntuottajalla on erikseen sovittaessa mahdollisuus toteuttaa myös pidempi toimintapäivä (lisätunnit) arkisin klo 7–17 välisenä aikana, jos asiakkaan tarve sitä edellyttää. Lisätuntien aikana asiakkaalla on oltava mielekästä tekemistä, seuraa ja tarpeellinen huolenpito, mutta varsinaista ohjattua ja tavoitteellista päivätoimintaa ei edellytetä.

Asiakas ei ole työsuhteessa työtoimintapaikan työnantajaan. Asiakkaalle maksetaan työosuusrahaa hänen tekemästään työstään yhdessä laadittavan sopimuksen mukaan, IUHVA:N työosuusrahaohjeistuksen mukaan.

Työllistymistä tukevaan toimintaan osallistuvalla henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat työtoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Tämä koskee palveluja, jotka on myönnetty vammaispalvelulain 27 § mukaan.

Sosiaalihuoltolain 27 e § mukaan myönnetyssä palvelussa ei asiakkaalla ole oikeutta maksuttomiin matkoihin.

Palvelun tilaaja maksaa matkat työtoimintaan, jos asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin. Matkat eivät kuulu palvelun hintaan.

Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Asiakkaan äkillisesti sairastuessa palveluntuottaja laskuttaa viideltä perättäiseltä peruuntuneelta toimintapäivältä/ yhtenäisen poissaolojakso.

Tämän palveluluokan mukaisia palveluja tarjoavat Itä-Uudenmaan yksiköt: Porvoon työtoiminta (fi), Loviisan työtoiminta (fi), Solbacken (sv)

4.4 Työtoiminnan palveluluokat taulukossa

Palveluluokka	Asiakkaan tarpeet ja tavoitteet	Tuki ja ohjaus	RAI-profiili	Palveluehdot
● Palveluluokka 10 Tuettu työllistyminen	Asiakas työllistyy avoimille työmarkkinoille työvalmentajan tuella. Tavoitteena työsuhteen vahvistaminen ja siirtyminen osaksi työyhteisöä. Työstä maksetaan palkkaa tai palkkatukea.	Työvalmentaja tukee asiakasta kaikissa työsuhteen vaiheissa, ohjaa työhönvalmennuksessa ja tarjoaa tukea työpaikalla. Yksilöllinen tai ryhmämuotoinen tuki Työvalmentajan tuki 2-10 h/kk.	Ei sovelleta.	Palvelu sosiaalihuoltolain 27d § mukaan. Asiakas vastaa työmatkoistaan. Tuki sisältää verkostotyön. Tuntihinta asiakasohjauksen ja siihen liittyvän oheistyön mukaan.
● Palveluluokka 11 Työelämävalmiuksia tukeva toiminta	Palvelu tukee asiakkaan työelämävalmiuksia ja sosiaalisia suhteita työyhteisössä. Tavoitteena työllistyminen, koulutus tai	Työvalmentaja etsii sopivia työpaikkoja ja tukee asiakasta työelämässä. Valmentava työote ja	ADL-H: 0-1, IADLP: 0-16, CPS: 0-2, COMM: 0-2, RISE 5-6,	Palvelu perustuu sosiaalihuoltolain 27e § tai vammaispalvelulakiin 27§. Tuki sisältää verkostotyön. Työosuusraha maksetaan.

	muu työllistymistä edistävä palvelu.	omien voimavarojen käyttöön ohjaaminen. Yksilöllinen tai ryhmämuotoinen tuki Työvalmentajan tuki 1- 4 h/viikko	ABS 0, MAPLe 5: 0-1, DBSI huomioidaan	Kuljetus kuulu palveluun, jos palvelu on myönnetty vammaispalvelulain perusteella ja palvelunsaaja ei kykene kulkemaan itsenäisesti matkoja julkisilla tai kävellen ilman suuria vaikeuksia. Palveluntilaaja vastaa matkoista ja kustannuksista. Sosiaalihoitolain 27 e § perusteella myönnetyssä palvelussa ei korvata matkoja. Asiakas on vakuutettu palveluntuottajan toimesta. Tuntihinta asiakasohjauksen ja siihen liittyvään oheistyön mukaan.
● Palveluluokka 12 Työllistymistä tukeva toiminta	Tarjoaa asiakkaille vahvaa tukea työelämässä ja arjen hallinnassa, erityisesti sosiaalisten suhteiden ja toimintakyvyn edistämiseksi.	Ohjaus ja työvalmennus asiakkaan palveluntarpeen mukaan, sisältäen vertaistuen ja työelämään liittyvien taitojen vahvistamisen. Ryhmämuotoinen tuki. 7 asiakasta/ohjaaja	ADL-H: 1-2, IADLP:5-30, CPS: 1-2, COMM: 0-2, RISE 4-6, ABS 0, MAPLe 5: 1-2, DBSI huomioidaan	Palvelu perustuu sosiaalihoitolakiin 27e § tai vammaispalvelulakiin 27§. Työosuusraha maksetaan. Kuljetus kuulu palveluun, jos palvelu on myönnetty vammaispalvelulain perusteella ja palvelunsaaja ei kykene kulkemaan itsenäisesti matkoja julkisilla tai kävellen ilman suuria vaikeuksia. Palveluntilaaja vastaa matkoista ja kustannuksista. Sosiaalihoitolain 27 e § perusteella myönnettyyn palveluun ei kuulu maksuttomat matkat. Asiakas on vakuutettu palveluntuottajan toimesta. Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta

5 Työosuusraha ja työturvallisuus

5.1 Työosuusraha

Työosuusrahaa maksetaan henkilöille, joille myönnetään palvelua vammaispalvelulain §27 tai sosiaalihoitolain § 27 e perusteella. Työosuusrahaa maksetaan asiakkaille, jotka osallistuvat työllisyyttä edistävään toimintaan, työvalmennukseen tai tuettuun työhön.

Työosuusraha ei ole palkka vaan sosiaalinen etu, jolla tuetaan asiakkaan hoitoa, kuntoutusta ja sopeutumista yhteiskuntaan. Työosuusrahaa saava asiakas ei ole työsuhhteessa. Työosuusraha on verotonta, max.12 €/päivä (Tuloverolaki 1535/1992 § 92).

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden asiakkaille maksetaan työosuusrahaa työosuusrahaohjeistuksen mukaan, jonka IUHVA:n palveluiden järjestäminen-lautakunta on hyväksynyt 3.2.2026.

Työosuusrahan perusteena on päiväkorvaus ja maksu perustuu läsnäolopäiviin. Asiakkaan tulee osallistua jonkin muotoiseen tuottavaan toimintaan, jotta voidaan maksaa työosuusrahaa. Työosuusrahan suuruus vaihtelee yksilöllisten tekijöiden mukaan, kuten aktiivisuuden, motivaation ja vastuunoton mukaan. Läsnäolo, osallistumisaika toiminnassa vaikuttaa korvauksen määrään. Asiakkaat voivat osallistua sekä osallisuutta ja työllisyyttä edistävään toimintaan kykyjensä ja palvelutarpeensa mukaan. Tämän mukaan määritellään työosuusrahan osuus. Jos asiakas osallistuu ainoastaan päivätoimintaan, osallisuutta edistävään toimintaan, hän ei ole oikeutettu työosuusrahaan.

Yksikön esihenkilö päättää yhdessä ohjaajan kanssa työosuusrahan suuruudesta. Asiakkaalla tai hänen läheisellä tai huoltajalla on oikeus saada perustelut työosuusrahan määrään. Työosuusrahat tarkistetaan kerran vuodessa tai tarpeen mukaan muutosten yhteydessä. Työosuusrahan määrää voidaan pienentää tai suurentaa tarpeen mukaan. Päätös tehdään dokumentilla ”Päätös työosuusrahasta”.

Työosuusrahan myöntämisperusteet:

3–5 €/päivä: Asiakas suorittaa työtehtäviä, mutta tarvitsee paljon tukea työpäivän aikana. Tavoitteena on ylläpitää asiakkaan toimintakykyä ja tukea hänen osallisuuttaan. Työtoiminnan lisäksi osallistuu asiakas erilaisiin aktiviteetteihin, retkiin, ryhmiin ja kursseihin.

6–7 €/päivä: Asiakas suorittaa työtehtäviä yksikössä tai ryhmässä yksikön ulkopuolella. Asiakas kykenee työskentelemään osittain itsenäisesti, mutta tarvitsee päivittäin ohjaajan tukea. Työtoiminnan lisäksi osallistuu asiakas erilaisiin aktiviteetteihin, retkiin, ryhmiin ja kursseihin.

8–12 €/päivä: Asiakas suorittaa yksikössä tai yksikön ulkopuolella vaativampia työtehtäviä itsenäisesti, kuten keittiötöitä, siivoustöitä ja ulkotöitä. Asiakas työskentelee yksikön ulkopuolella koko työpäivän ja on oikeutettu työnvalmentajan ohjaukseen.

Yksikössä asiakas suorittaa työtehtäviä itsenäisesti tai kevyellä ohjauksella, esim. siivoustöitä, käden töitä, mediatöitä, kiinteistöhuollon töitä.

Työtehtävät suoritetaan ryhmässä ohjaajan tuen avulla yksikön ulkopuolella, kuten ulkotöitä, siivoustöitä, puutarhatöitä, työtehtäviä ryhmässä jossakin yrityksessä.

Työosuusrahaa maksetaan max 5 sairaspoissaolopäivältä per kuukausi, perustuen luotettavaan sairaspoissaoloilmoitukseen tai lääkärintodistukseen.

Työtoiminnan asiakkailla on oikeus max. 4 viikon (20 pv) kesälomaan. Lomapäiviltä ei makseta työosuusrahaa palvelunjärjestäjän toimesta.

Työosuusrahaa maksetaan takautuvasti 22.päivä läsnäolopäivien mukaan kerran kuukaudessa asiakkaan omalle pankkitilille.

5.2 Työturvallisuus

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue vakuuttaa asiakkaan työtoiminnan työtaturman ja ammattitaudin varalta noudattaen työtaturma- ja ammattitautilakia. Työtoimintaan osallistuvat ovat vakuutettuja työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella palvelunjärjestäjän toimesta.

Tällöin asiakkaaseen sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään työntekijästä, ja hyvinvointialueeseen sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään työnantajasta. Jos asiakas on työsuhteessa työtoimintapaikan työnantajaan, vakuuttamisvelvollisuudesta vastaa työnantaja.

Palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että asiakkaat saavat asianmukaisen ohjauksen ja perehdytyksen tehtäviin. Perehdytykseen kuuluu muun muassa turvallisuusohjeisiin, ergonomiaan ja toimintapaikan toimintakäytäntöihin perehdyttäminen sekä yksilöllinen ohjaus mahdollisten koneiden ja laitteiden käyttöön. Palveluntuottajan on varmistettava käytön turvallisuus. Perehdytys on toteutettava asiakkaan tarpeen mukaisella tavalla, niin että asiakas kykenee ottamaan perehdytyksen vastaan ja ymmärtämään sen.

Palveluntuottajan on tarvittaessa varmistettava, että asiakas on omaksunut tarvittavat tiedot ja taidot. Viime kädessä vastuun muun kuin työsuhteessa tehtävän työn tekemisestä kantaa toimintapaikka ja sen henkilöstö. Jos työtehtävät sitä edellyttävät, palveluntuottajan on ohjattava asiakas hankkimaan tarvittava työturvallisuuskoulutus. Palveluntuottaja antaa asiakkaalle työtehtävien vaatimat suojavaatteet ja turvavälineet. Tapaturman sattuessa palveluntuottajan on ilmoitettava siitä välittömästi palvelun tilaajalle.

6 Päivätoiminnan palvelukuvaus

Päivätoiminnan palvelu toteutetaan vammaispalvelulain 25 § ja 26 § mukaan. Päivätoiminnan tarkoitus on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintakykyä ja omia vahvuuksia. Päivätoiminnan, osallisuutta tukevan toiminnan tarkoituksena on tukea asiakkaan itsenäistä elämässä suoriutumista ja edistää hänen osallisuuttaan ja sosiaalista vuorovaikutusta. Palvelun asiakkaina on henkilöitä, joiden toimintakyky ei mahdollista työtoimintaan osallistumista. Päivätoiminnan asiakkaat ovat

vaikeavammaisia, kehitysvammaisia, autismikirjon henkilöitä tai henkilöitä, joilla on vastaava palvelutarve.

Päivätoiminnan palvelu toteutuu palveluntuottajan tiloissa. Toiminta voi sisältää myös tilojen ulkopuolella toteutuvaa toimintaa. Palvelu voidaan viedä myös oman organisaation asumispalveluyksikköön, kun tästä sovitaan erikseen ja tämä on asiakkaan edun mukaista. Päivätoiminta on tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään vahvistamaan niitä taitoja, joita asiakas tarvitsee selviytyäkseen mahdollisimman omatoimisesti arkielämän toiminnoista. Päivätoiminta keskittyy asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämiseen ja mielekkääseen tekemiseen. Toimintaan voi sisältyä liikuntaa, luovaa toimintaa, sosiaalisten taitojen harjoittelua ja yhteisöllisiä hetkiä. Tavoitteena on lisätä asiakkaan hyvinvointia ja osallisuutta.

Päivätoiminnassa korostuu asiakkaan osallisuuden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen vahvistaminen. Päivätoiminnan toiminnan tulee olla asiakkaan kannalta motivoivaa ja tarkoituksenmukaista. Sen tarkoituksena on kannustaa asiakkaita löytämään vahvuuksiaan, uusia taitoja ja tavoitteita elämässään.

Itsemääräämisoikeuden tukemiseen kuuluu asiakkaan tarpeen mukaisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation tukeminen sekä tarvittaessa apu vaihtoehtojen kartoittamiseen sekä valintojen ja päätösten tekemiseen. Osallisuuden edistämisen ja vuorovaikutuksen tukemisen tulisi toteutua myös erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä, joissa muutkin ihmiset toimivat.

Asiakkaan itsemääräämisoikeuden lakiin perustumaton rajoittaminen on kielletty. Palveluluokissa 14–17 on mahdollista, että asiakkaan palvelun toteuttaminen edellyttää välttämättä asiakkaan itsemääräämisoikeuden rajoittamista. Mahdolliset asiakkaaseen kohdistuvat rajoitustoimet on toteutettava kehitysvammalain 3 a luvun mukaisesti. Rajoitustoimien käytössä on noudatettava laissa säädettyjä rajoitustoimien yleisiä ja erityisiä edellytyksiä. Vain kehitysvammalaissa säädetty rajoitustoimet ovat mahdollisia ja vain laissa säädettyin edellytyksin. Rajoitustoimet perustuvat aina päätöksen tai ratkaisuun. Rajoitustoimista päättäminen ja niiden toteuttaminen ei ole mahdollista ilman ennakoivien toimien suunnittelua ja toteutusta. Rajoitustoimia voidaan käyttää vain silloin, kun erityishuollossa oleva henkilö ei kykene tekemään hoitoaan ja huolenpitoaan koskevia ratkaisuja, eikä ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia.

Päivätoimintaa on järjestettävä henkilön tarpeiden ja voimavarojen mukaan siten, että toiminta mahdollistaa säännöllisen päivä- tai viikkorytmin sekä riittävän levon. Vammaiselle henkilölle on turvattava mahdollisuus osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riittäisi vastaamaan hänen tarpeisiinsa. Päivätoimintaa voidaan järjestää harvemmin esimerkiksi silloin, kun henkilön terveydentila ja jaksaminen rajoittavat osallistumista. Palveluja pyritään porrastamaan 60 vuoden iän jälkeen tai tarvittaessa myös aikaisemmin, asiakkaan jaksamisen ja tarpeiden mukaisesti.

Asiakkaan toimintapäivien määrä / viikko ja toimintapäivän pituus sovitaan asiakkaan tarpeen ja jaksamisen mukaisesti. Toimintapäivän pituus asiakkaalle on 2–3 tuntia (lyhyt toimintapäivä) tai 4–6 tuntia (pitkä toimintapäivä). palveluntuottajalla on erikseen sovittaessa mahdollisuus toteuttaa myös pidempi toimintapäivä arkisin klo. 7– 17 välisenä aikana, jos asiakkaan tarve sitä edellyttää. Lisätuntien aikana asiakkaalla on oltava mielekästä tekemistä, seuraa ja tarpeellinen huolenpito, mutta varsinaista ohjattua ja tavoitteellista päivätoimintaa ei edellytetä.

Vapaaehtoisesti tarjottavana palveluna on 1) Loma-ajan toiminta kesä- ja/tai elokuulle. Loma-ajan toiminnan kesto vastaa pitkää toimintapäivää ja sisältönä on soveltuvin osin päivätoiminnan sisältö. 2) Päivätoiminnan palveluun kuuluu vapaaehtoisesti tarjottavana lisäpalveluna asiakkaan yksittäinen päivätoimintapäivä, 4 - 6 tunnin toimintapäivä. Asiakkaalla on oikeus saada maksuttomat matkat päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Palvelun tilaaja maksaa asiakkaan matkat, matkat eivät kuulu palvelun hintaa.

Päivätoiminnan palveluluokkia on viisi, palveluluokat 13–17.

6.1 Vähäinen tuen tarve – Palveluluokka 13

RAI-profiili: ADL-H: 2-3, IADLP:20-35, CPS: 2-4, COMM: 2-3, RISE 3-5. ABS 0. MAPLe 5: 3-4, DBSI huomioidaan

Tuki ja ohjaus: Asiakas tarvitsee apua ja tukea päivittäisissä toiminnoissa, mutta pystyy toimimaan itsenäisesti tutussa ympäristössä, Ei jatkuvaa valvontaa.

Henkilöstöresurssi: 5 asiakasta/ohjaaja, ryhmämuotoinen toiminta.

Asiakas tarvitsee vähäistä tukea osallistumiseen. Hän toimii itsenäisesti tai ohjauksella erilaisissa ryhmissä ja toiminnoissa. Asiakas tarvitsee monipuolista apua ja tukea päivittäisissä toimissa. Asiakas pystyy toimimaan itsenäisesti tutussa ympäristössä, mutta tarvitsee jonkin verran tukea tilanteiden ja ajankäytön hahmottamiseen sekä vuorovaikutuksen selkiyttämiseen. Vuorovaikutustilanteissa asiakas on vastavuoroinen ja pystyy toimimaan ryhmässä henkilökunnan tukemana. Asiakkaan tilanne edellyttää henkilökunnan seurantaa, muttei jatkuvaa valvontaa. Toiminta tapahtuu ryhmissä. Asiakas tarvitsee monipuolista ohjausta ja tukea päivittäisissä toimissa, mutta ei tarvitse jatkuvaa valvontaa.

Asiakkaalla on oikeus saada maksuttomat matkat päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Palvelun tilaaja vastaa asiakkaan matkoista ja kustannuksista, matkat eivät kuulu palvelutuotteeseen.

Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Toiminta tapahtuu ryhmässä, keskimäärin 5 asiakasta /ohjaaja.

Tämän palveluluokan mukaisia palveluja tarjoavat Itä-Uudenmaan yksiköt: Porvoon päivätoiminta, Loviisan päivätoiminta, Askolan päivätoiminta, Solbacken

6.2 Kohtalainen tuen tarve – Palveluluokka 14

RAI-profiili: ADL-H: 4-5, IADLP:20-40, CPS: 3-4, COMM: 3-4, RISE 3-4, ABS 1-2, MAPLe 5: 4, DBSI huomioidaan

Tuki ja

ohjaus: Asiakas tarvitsee runsaasti apua ja tukea päivittäisissä toimissa, tukea ympäristön tukintaan ja väärinymmärrysten selvittämiseen. Vaativa moniammatillinen tuki.

Henkilöstöresurssi: Keskimäärin 4 asiakasta/ohjaaja, ryhmämuotoinen toiminta.

Asiakas tarvitsee säännöllistä ohjausta ja tukea osallistumiseen. Toiminta suunnitellaan yksilöllisesti ja ryhmissä huomioidaan toimintakyky. Asiakas kykenee toimimaan autettuna tutussa ympäristössä, jos hän saa runsaasti apua ja tukea kaikissa päivittäisissä toimissa. Asiakas pystyy toimimaan autettuna tutussa ympäristössä, jos hän saa runsaasti apua ja tukea päivittäisissä toimissa. Hän tarvitsee tukea ympäristön tulkinnassa ja väärinymmärrysten selvittämisessä. Asiakkaan tilanne edellyttää henkilökunnan valvontaa ja /tai reagointia tarvittaessa. Vuorovaikutus edellyttää asiakkaan hyvää tuntemista. Palvelun asiakkaina on asiakkaita, joiden osallisuuden, itsemääräämisoikeuden tai muiden perusoikeuksien toteutumisen tukeminen edellyttää erityistä ammatillista osaamista ja yhteistyötä.

Palvelu toteutuu vaativan moniammatillisen tuen yksikössä, jonka tukena toimii moniammatillinen asiantuntijaryhmä.

Asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa. Matkat eivät kuulu palvelutuotteeseen.

Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Toiminta tapahtuu ryhmässä, keskimäärin 4 asiakasta/ohjaaja
Tämän palveluluokan mukaisia palveluja tarjoavat Itä-Uudenmaan yksiköt:

Porvoon päivätoiminta, Loviisan päivätoiminta, Solbacken, Askolan erityisen vaativan tuen päivätoiminta, Aurinkotuvan erityisen vaativan tuen päivätoiminta

6.3 Suuri tuen tarve – Palveluluokka 15

RAI-profiili: ADL-H: 5-6, IADLP:30-48, CPS: 5-6, COMM: 4-5, RISE 2-3, ABS: 3-5, käyttäytymisoireita, MAPLe 5: 4-5, DBSI huomioidaan

Tuki ja

ohjaus: Asiakas tarvitsee jatkuvaa apua ja tukea kaikissa toimissa ja kommunikaatiossa. Vuorovaikutus edellyttää hyvää tuntemista. Vaativa moniammatillinen tuki.

Henkilöstöresurssi: 2–3 asiakasta/ohjaaja, ryhmämuotoinen toiminta.

Asiakas tarvitsee jatkuvaa tukea ja apua toiminnoissa. Henkilöstö on aktiivisesti mukana arjen eri hetkissä. Asiakkaalla on merkittäviä tuen tarpeita, esim. kommunikoinnissa tai käyttäytymisessä. Toiminta on yksilöllisesti suunniteltua ja ympäristö mukautettu. Asiakas tarvitsee kokonaisvaltaista ja jatkuvaa apua ja tukea kaikissa päivittäisissä toimissa ja kommunikaatiossa. Vuorovaikutus edellyttää asiakkaan hyvää tuntemista. Asiakkaan tilanne edellyttää henkilökunnan jatkuvaa valvontaa ja /tai valmiutta reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin.

Palvelu toteutuu vaativan moniammatillisen tuen yksikössä, jonka tukena toimii moniammatillinen asiantuntijaryhmä.

Asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa. Matkat eivät kuulu palvelutuotteeseen.

Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Toiminta tapahtuu ryhmässä, keskimäärin 2-3 asiakasta/ohjaaja
Itä-Uudenmaan yksiköt, jotka tarjoavat tämän palveluluokan mukaisia palveluja:

Porvoon päivätoiminta, Loviisan päivätoiminta, Solbacken, Askolan erityisen vaativan tuen päivätoiminta, Aurinkotuvan erityisen vaativan tuen päivätoiminta

6.4 Erityisen suuri tuen tarve – Palveluluokka 16

RAI-profiili: ADL-H: 6, IADLP:30-48, CPS: 5-6, COMM: 4-7, RISE 0-2, ABS: 5-6, käyttäytymisoireita, MAPLe 5: 5, DBSI huomioidaan

Tuki ja ohjaus:

Asiakas tarvitsee henkilökohtaisen ohjaajan avun ja tuen päivätoiminnan toteuttamiseksi ryhmässä tai omassa ympäristössä. Vaativa moniammatillinen tuki.

Henkilöstöresurssi: 1 asiakas ryhmässä tai tarvittaessa omassa erillisessä tilassa/ 1 ohjaaja

Asiakas tarvitsee henkilökohtaisen ohjaajan avun ja tuen päiväaikaisen toimintansa toteuttamiseksi joko ryhmässä tai tarvittaessa yksin omassa toimintaympäristössä. Toiminta suunnitellaan, räätälöidään ja mukautetaan asiakkaan voimien ja tilanteen mukaan. Vain henkilökohtaisen ohjaajan avun ja tuen avulla asiakas pystyy tekemään työtehtäviä, osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin ja toimintaan sekä olemaan osallisena päiväaikaisessa toiminnassa. Asiakkaalla esiintyy säännöllisesti haastavia tilanteita, jotka edellyttävät tilanteen aktiivista arviointia itsemääräämisoikeuden näkökulmasta.

Palvelu toteutuu vaativan moniammatillisen tuen yksikössä, jonka tukena toimii moniammatillinen asiantuntijaryhmä.

Asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa. Matkat eivät kuulu palvelutuotteeseen.

Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Toiminta ryhmässä tai tarvittaessa omassa erillisessä tilassa, 1 asiakas/1 ohjaaja.

Itä-Uudenmaan yksiköt, jotka tarjoavat tämän palveluluokan mukaisia palveluja:

Porvoon päivätoiminta, Loviisan päivätoiminta, Solbacken, Askolan erityisen vaativan tuen päivätoiminta, Aurinkotuvan erityisen vaativan tuen päivätoiminta

6.5 Kaiken kattava tuen tarve – Palveluluokka 17

RAI-profiili: ADL-H: 6, IADLP:36-48, CPS: 6, COMM: 6-8, RISE 0-2, ABS: 6+ sekä useampi riskitekijä, MAPLe 5: 5, DBSI huomioidaan

Tuki ja ohjaus: Asiakas tarvitsee 1–

2 ohjaajan henkilökohtaista apua ja tukea yksilöllisesti omassa toimintaympäristössä. Vaativ a moniammatillinen tuki.

Henkilöstöresurssi: 1 asiakas/1–2 ohjaajaa, omassa erillisessä tilassa

Asiakas tarvitsee henkilökohtaisen ohjaajan avun ja tuen päiväaikaisen toiminnan toteuttamiseksi yksilöllisesti omassa toimintaympäristössä. Asiakas tarvitsee 1–2 työntekijän henkilökohtaisen avun ja tuen päiväaikaisen toimintansa toteuttamiseksi yksilöllisesti omassa toimintaympäristössä. Toiminta suunnitellaan, räätälöidään ja mukautetaan asiakkaan voimien ja tilanteen mukaan. Vain henkilökohtaisen ohjaajan/ohjaajien avun ja tuen avulla asiakas pystyy tekemään työtehtäviä, osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin ja toimintaan sekä olemaan osallisena päiväaikaisessa toiminnassa. Asiakkaalla esiintyy säännöllisesti haastavia tilanteita, jotka edellyttävät tilanteen aktiivista arviointia itsemääräämisoikeuden näkökulmasta.

Palvelu toteutuu vaativan moniammatillisen tuen yksikössä, jonka tukena toimii moniammatillinen asiantuntijaryhmä.

Asiakkaalla on oikeus maksuttomiin matkoihin, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa. Palvelun hinnan perusteena on toimintapäivän hinta asiakkaan toteutuneiden toimintapäivien mukaisesti. Tilaaja määrittelee asiakaskohtaisen toimintapäivien määrän.

Asiakkaan asioissa tehtävä verkostotyö, asiakassuunnitelmapalaverit ja vastaavat sekä tilaajan kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy asiakaskohtaisen palvelun hintaan.

Toiminta omassa erillisessä tilassa, 1 asiakas/ 1-2 ohjaajaa.

Itä-Uudenmaan yksiköt, jotka tarjoavat tämän palveluluokan mukaisia palveluja:

Porvoon päivätoiminta, Loviisan päivätoiminta, Solbacken, Askolan erityisen vaativan tuen päivätoiminta, Aurinkotuvan erityisen vaativan tuen päivätoiminta

6.6 Lisätuki

Lisätuki on yhden sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön tuntiperusteista lisätukea, jolla vastataan asiakkaan palvelutarpeen muutoksiin erityistilanteissa asiakkaan palveluluokkaa tai palvelua tuottavaa yksikköä muuttamatta.

Lisätukea voidaan järjestää myös asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaan esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan tai apuvälineiden avulla.

Asiakkaan mahdollisten toimintapäivän lisäksi toteutuvien lisätuntien hinnan perusteena on palveluluettelon mukainen lisätuntihinta.

6.7 Päivätoiminnan palveluluokat taulukossa

Palveluluokka	Asiakkaan tarpeet ja tavoitteet	Tuki ja ohjaus	RAI-arviointi	Palveluehdot
● Palveluluokka 13 Vähäinen avun tarve	Asiakas tarvitsee apua ja tukea päivittäisissä toiminnoissa, mutta pystyy toimimaan itsenäisesti tutussa ympäristössä. Tukea tarvitaan tilanteiden ja ajankäytön hahmottamiseen, vuorovaikutuksen selkiyttämiseen. Ei jatkuvaa valvontaa, asiakas tarvitsee tukea vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta ryhmässä, 5 asiakasta/ohjaaja	ADL-H: 2-3, IADLP:20-35, CPS: 2-4, COMM: 2-3, RISE 3-5. ABS 0. MAPLe 5: 3-4, DBSI huomioidaan	Palvelu perustuu vammaispalvelulakiin 25 § ja 26 §. Päivätoiminnan on vastattava vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan ja toteuttamissuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin. Maksuttomat matkat päivätoimintaan, jos asiakas ei kykene ilman suuria vaikeuksia kulkemaan itsenäisesti matkoja julkisilla tai kävellen. Palvelun tilaaja vastaa ja maksaa matkoista. Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta
● Palveluluokka 14 Kohtalainen avun tarve	Asiakas tarvitsee runsaasti apua ja tukea päivittäisissä toiminnoissa, tukea ympäristön tulkintaan ja väärinymmärrysten selvittämiseen.	Toiminta ryhmässä, 4 asiakasta/ohjaaja Vaativa moniammatillinen tuki	ADL-H: 4-5, IADLP:20-40, CPS: 3-4, COMM: 3-4, RISE 3-4, ABS 1-2, MAPLe 5: 4, DBSI huomioidaan	Palvelu perustuu vammaispalvelulakiin 25 § ja 26 §. Päivätoiminnan on vastattava vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan ja toteuttamissuunnitelmaan

				<p>kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin.</p> <p>Maksuttomat matkat asiakkaalle, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa.</p> <p>Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta</p>
<p>● Palveluluokka 15 Suuri tuen tarve</p>	<p>Asiakas tarvitsee jatkuvaa apua ja tukea kaikissa toimissa ja kommunikaatiossa. Vuorovaikutus edellyttää hyvää tuntemista.</p>	<p>Toiminta ryhmässä, 2-3 asiakasta/ohjaaja Vaativa moniammatillinen tuki</p>	<p>ADL-H: 5-6, IADLP:30-48, CPS: 5-6, COMM: 4-5, RISE 2-3, ABS: 3-5, käyttäytymisoireita, MAPLe 5: 4-5, DBSI huomioidaan</p>	<p>Palvelu perustuu vammaispalvelulakiin 25 § ja 26 §. Päivätoiminnan on vastattava vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan ja toteuttamissuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin. Maksuttomat matkat asiakkaalle, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa.</p> <p>Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta</p>
<p>● Palveluluokka 16 Erityisen suuri tuen tarve</p>	<p>Asiakas tarvitsee henkilökohtaisen ohjaajan avun ja tuen päivätoiminnan toteuttamiseksi ryhmässä tai omassa ympäristössä.</p>	<p>1 asiakas /ohjaaja ryhmässä tai tarvittaessa omassa tilassa Vaativa moniammatillinen tuki</p>	<p>ADL-H: 6, IADLP:30-48, CPS: 5-6, COMM: 4-7, RISE 0-2, ABS: 5-6, käyttäytymisoireita, MAPLe 5: 5, DBSI huomioidaan</p>	<p>Palvelu perustuu vammaispalvelulakiin 25 § ja 26 §. Toiminta räätälöidään asiakkaan voimien ja tilanteen mukaan, haastavat tilanteet vaativat aktiivista arviointia ja vaativaa moniammatillista tukea.</p> <p>Maksuttomat matkat asiakkaalle, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa.</p> <p>Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta</p>
<p>● Palveluluokka 17 Kaiken kattava tuen tarve</p>	<p>Asiakas tarvitsee 1-2 ohjaajan henkilökohtaista apua ja tukea yksilöllisesti omassa toimintaympäristössä.</p>	<p>1 asiakas/1-2 ohjaajaa, omassa erillisessä tilassa Vaativa moniammatillinen tuki</p>	<p>ADL-H: 6, IADLP:36-48, CPS: 6, COMM: 6-8, RISE 0-2, ABS: 6+ , sekä useampi riskitekijä, MAPLe 5: 5, DBSI huomioidaan</p>	<p>Palvelu perustuu vammaispalvelulakiin 25 § ja 26 §. Toiminta räätälöidään asiakkaan voimien ja tilanteen mukaan, säännölliset haastavat tilanteet vaativat aktiivista arviointia ja vaativaa moniammatillista tukea.</p> <p>Maksuttomat matkat asiakkaalle, joista palvelun tilaaja vastaa ja maksaa.</p>

				Toimintapäivän hinta perustuu toteutuneisiin päiviin. Päivähinta
+ Lisätuki	Asiakkaan mahdollisten toimintapäivän lisäksi toteutuvien lisätuntien hinnan perusteena on palveluntuottajan hinnaston mukainen tuntihinta.			Sovitaan erikseen palvelun tilaajan kanssa. Tuntihinta

7 Asiakkaan itsemääräämisoikeus ja osallisuus

Vammaispalveluiden yksikön henkilöstö tukee asiakkaan oikeutta päättää omista asioistaan ja osallistua itseään koskeviin päätöksiin. Tavoitteena on vahvistaa asiakkaan kokemusta siitä, että hänellä on vaikutusvaltaa omaan elämäänsä ja arkeensa.

Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen

Henkilöstö kunnioittaa asiakkaan toiveita, mielipiteitä ja valintoja arjen tilanteissa, kuten pukeutumisessa, ruokailussa, työtehtävissä tai osallistumisessa eri toimintoihin. Asiakkaalle annetaan mahdollisuus tehdä päätöksiä omien kykyjensä ja voimavarojensa mukaan, ja häntä tuetaan ymmärtämään vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Osallisuuden edistäminen

Asiakkaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua yksikön toimintaan, yhteisiin päätöksiin ja oman palvelunsa suunnitteluun. Henkilöstö rohkaisee asiakasta ilmaisemaan mielipiteensä ja osallistumaan esimerkiksi päivänsä suunnitteluun, yhteisiin kokouksiin tai toteuttamissuunnitelman laatimiseen.

Yksilöllinen tuki päätöksenteossa

Henkilöstö käyttää selkeitä ja asiakkaalle sopivia menetelmiä päätöksenteon tukemiseksi, kuten kuvien, esimerkkien tai konkreettisten vaihtoehtojen avulla. Asiakkaan ymmärrystä tuetaan ja hänelle annetaan aikaa tehdä päätöksiä rauhassa.

Suhde omaisiin ja läheisiin

Itsemääräämisoikeuden tukeminen tarkoittaa myös sitä, että asiakkaan toiveet läheissuhteiden osalta huomioidaan. Henkilöstö tukee asiakasta yhteydenpidossa omaisiin ja kunnioittaa hänen päätöksiään siitä, ketkä osallistuvat hänen asioihinsa.

Turvallinen ja kannustava ilmapiiri

Osallisuus ja itsemääräämisoikeus toteutuvat parhaiten ympäristössä, jossa asiakas kokee olonsa turvallisiksi ja arvostetuksi. Henkilöstö luo ilmapiiriin, jossa asiakkaan ääni tulee kuulluksi ja hänen oikeuksiaan kunnioitetaan jokapäiväisessä toiminnassa.

8 Palvelun toteuttaminen ja toteuttamissuunnitelma

Jokaiselle asiakkaalle laaditaan toteuttamissuunnitelma, joka perustuu palvelusuunnitelmaan ja interRAI-ID-arviointiin. Toteuttamissuunnitelmassa määritellään:

- asiakkaan yksilölliset tavoitteet ja tuen tarpeet
- arjen rakenteet ja tukikeinot
- osallisuuden ja työllisyyden tavoitteet/toteutus
- kommunikaatiomenetelmät ja vuorovaikutuksen tukeminen
- mahdolliset rajoitustoimenpiteet ja niiden perustelut
- yhteistyö omaisten ja asiantuntijoiden kanssa
- arvioinnin ja seurannan käytännöt

Toteuttamissuunnitelma toimii arjen työn välineenä ja sitä päivitetään 6 kk:n välein tai aina asiakkaan tilanteen muuttuessa. Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa. IMO-suunnitelma laaditaan toteuttamissuunnitelman yhteydessä, jolla varmistetaan asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutuminen.

Toteuttamissuunnitelman tukena toimii RAI-arviointi, jossa korostuu asiakkaan näkökulma ja hänen palvelutarpeensa. RAI-arviointi tehdään asiakkaalle kuukauden kuluessa palvelujen aloittamisesta ja tämän jälkeen puolivuositain tai asiakkaan voinnin/tilanteen oleellisesti muuttuessa.

9 Ateriamaksu

Työ- ja päivätoiminnan ateriapalveluun kuuluu lounas ja välipala. Ateriapalvelussa on huomioitava asiakkaiden tarpeen mukaiset erityisruokavaliot, kuten laktoositon, maidoton, gluteeniton, vehnätön, kasvis ja vegaaninen ruokavalio sekä allergiaruokavaliot. Asiakkailla on oltava mahdollisuus esittää toiveita liittyen tarjottavaan ruokaan ja ruokailuun.

Työ- ja päivätoiminnassa asiakas maksaa lounaasta ja välipalasta oman hyvinvointialueen ateriamaksuhinnaston mukaisesti. Palvelun tilaajaa laskutetaan ateriapalvelun hinnan syötyjen aterioiden mukaan.

Asiakas voi valita, syökö hän lounasta ja välipalaa. Asiakas voi myös tuoda omat ruoat mukanaan niin halutessaan ja tällöin ei ateriamaksua laskuteta.

Ruuan on oltava ajankohtaisten ravitsemussuosittelusten mukainen ja asiakaskunnan tarpeet huomioiden riittävän ravitseva. Ruuan on oltava maukasta ja vaihtelevaa ja ruokalistan kierron on oltava vähintään viisi viikkoa. Raaka-aineet ovat monipuolisia, ja vihanneksia tai hedelmiä on tarjolla kaikilla aterioilla. Ruuan esillepanoon ja kattaukseen kiinnitetään huomiota. Ruuassa

huomioidaan monipuolisesti kauden raaka-aineet. Ruokailussa huomioidaan yleiset juhlapäivät ja asiakkaiden merkkipäivät monipuolisesti.

10 Henkilöstöä koskevat vaatimukset

Vastuuhenkilön osaamisvaatimukset:

Palveluyksikön vastuuhenkilöllä tulee olla tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus, jotta hän voi vastata yksikön toiminnan laadusta, lainmukaisuudesta ja asiakasturvallisuudesta.

Työkokemusvaatimus: vähintään yhden (1) vuoden työkokemus vammaisten henkilöiden asumispalveluista tai kotiin annettavista palveluista, jotka tukevat asumista ja arkea.

Lisäksi vastuuhenkilöllä tulee olla joko: vähintään yhden (1) vuoden kokemus johtamistehtävistä sosiaali- ja/tai terveystalouksissa. Myös tiimivastaavana toimiminen hyväksytään, mikäli tehtävään on kuulunut henkilöstöhallintoa tai suoritettu johtamiskoulutus, kuten johtamisen erikoisammattitutkinto tai muu vastaavan laajuinen johtamiskoulutus.

Henkilöstön osaaminen ja palvelun turvallinen toteuttaminen

Palvelun toteuttaminen edellyttää, että työntekijöillä on tehtävään soveltuva koulutus (lähihoitaja tai muu vastaava koulutus, sosionomi amk), riittävät valmiudet sekä asiakaskohtainen perehdytys. Erityisesti korostuu osaaminen asiakkaan yksilöllisten kommunikaatiomenetelmien käytössä, työntekijöiden tulee pystyä tukemaan asiakkaan vuorovaikutusta esimerkiksi tukiviittomien, kuvakommunikaation tai muiden AAC-menetelmien avulla.

Työntekijä on ennen tehtävän vastaanottamista esitettävä sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) mukainen rikosrekisteriote. Henkilöstöltä edellytetään tartuntatautilain 48 §:n mukaista rokotussuojaa.

Turvallisuus ja lääkehoito

- Jokaisessa työvuoressa tulee olla vähintään yksi työntekijä, jolla on ajantasainen EA1-tasoinen ensiapukoulutus.
- Lääkehoitoa toteuttaa vain työntekijä, jolla on voimassa oleva lääkehoidon koulutus ja osaaminen lääkehoidon turvalliseen toteuttamiseen.

Kielitaito

- Kaikilla asiakkaan apua ja tukea toteuttavilla työntekijöillä tulee olla vähintään hyvä suullinen ja kirjallinen suomen kielen taito.

- Ruotsinkielisten asiakkaiden palvelua toteuttavilla työntekijöillä tulee olla vähintään hyvä ruotsin kielen suullinen ja kirjallinen taito.

Asiakkaan omaohjaaja

Palveluyksiköllä on nimetty omaohjaaja asiakkaalle, joka varmistaa, että asiakkaan suunnitelman ja tavoitteiden mukainen palvelu toteutuu. Omaohjaajan tulisi olla asiakkaan luottohenkilö, joka tuntee asiakkaan tilanteen, tarpeet ja toiveet syvällisesti.

Omaohjaajan vaihdoksia tulee välttää, ellei vaihdoksen perusteena ole asiakkaan toive tai oma ohjaajan erityisen osaamisen tarve. Omaohjaajan tehtäviin kuuluu yhteistyö asiakkaan omaisten ja läheisten kanssa asiakkaan kanssa sovittavalla tavalla.

11 Vaativa moniammatillinen tuki

Palvelu on tarkoitettu tilanteisiin, joissa asiakkaan osallisuus, itsemääräämisoikeus tai muut perusoikeudet eivät toteudu ilman erityistä tukea. Se on pakollinen lisäpalvelu, kun asiakkaalla on vakavia haasteita esimerkiksi kommunikoinnissa, vuorovaikutuksessa tai käyttäytymisessä, ja hänen tai muiden turvallisuus, terveys tai ihmisarvo on uhattuna.

Asiantuntijaryhmä tukee henkilöstöä vaativissa asiakastilanteissa ja varmistaa asiakkaan perusoikeuksien, osallisuuden ja hyvinvoinnin toteutumisen. Tarvittaessa ryhmä antaa lausunnon, erityisesti rajoitustoimenpiteitä harkittaessa.

Vaativa moniammatillinen tuen asiantuntijaryhmä

Ryhmään kuuluu vammaispalveluihin perehtyneitä laillistettuja ammattihenkilöitä, kuten:

- Lääkäri
- Psykologi
- Sosiaalityöntekijä/sosiaaliohjaaja
- Lisäksi mukana voi olla kuntoutusohjaaja, joka tukee arjen hallintaa, kommunikointia ja henkilöstön työtä monimutkaisissa tilanteissa.

Tuki toteutetaan asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan yhteistyössä henkilöstön ja tarvittaessa läheisten kanssa.

Asiantuntijat arvioivat tilannetta, ohjaavat arjen toimintaa ja tukevat henkilöstöä. Palvelu täydentää yksikön osaamista ja varmistaa, että asiakkaan oikeudet toteutuvat myös haastavissa olosuhteissa.

Rajoitustoimenpiteet

Rajoitustoimenpiteet perustuvat kehitysvammalain (519/1977, §42–43) säännöksiin ja ovat sallittuja vain viimesijaisena keinona, kun kaikki lievemmät vaihtoehdot on todettu riittämättömiksi. Ne voidaan toteuttaa vain yksikössä, jossa on riittävä lääketieteen, psykologian ja sosiaalityön asiantuntemus. Päätös erityishuollosta tehdään ennen toimenpidettä, ja asiantuntijaryhmä voi antaa lausunnon.

Toimenpiteiden on oltava:

- Lainmukaisia ja perusteltuja
- Suhteessa tavoitteeseen
- Toteutettu ihmisarvoa kunnioittaen ja turvallisesti

Perustuslain 7 §, 10 § ja 15 § turvaavat henkilökohtaisen vapauden, yksityiselämän ja omaisuuden suojan. Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) ei muuta rajoitustoimenpiteiden sääntelyä.

Päätöksiä tekevä moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Moniammatillinen asiantuntijaryhmä on hyvinvointialueen viranomaiselin, joka vastaa vaatimaan erityishuoltoon liittyvistä päätöksistä. Ryhmä tekee muun muassa päätöksiä erityishuolto-ohjelman hyväksymisestä ja lopettamisesta sekä erityishuollon antamisesta ja sen päättämisestä.

Ryhmä koostuu eri alojen asiantuntijoista, ja sen jäsenet edustavat lääketieteen, psykologian ja sosiaalityön asiantuntemusta. Toiminta perustuu muun muassa uuteen vammaispalvelulakiin, joka ohjaa päätöksentekoa ja varmistaa palvelujen lainmukaisuuden.

Ryhmän kokoonpano:

- Lääkäri
- Psykologi
- Sosiaalityöntekijä

Tahdosta riippumaton erityishuolto

Ryhmä toimii yhteistyössä tahdosta riippumattoman erityishuollon asioissa. Hyvinvointialueet: Länsi-Uusimaa, Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme sekä Vantaan ja Keravan alue.

Tehtävä:

PÄTEVÄ-ryhmä tekee päätökset tahdosta riippumattoman erityishuollon tutkimusjakson aloittamisesta, jatkamisesta ja lopettamisesta. Ohjeistus määrittelee:

- Työroolit ja vastuut:
 - PÄTEVÄ-ryhmän jäsenet
 - Vaativan moniammatillisen tuen yksikkö
 - Esityksen valmistelija
- Tavoite: Yhtenäinen toimintatapa kaikilla hyvinvointialueilla.

Keskeiset kohdat:

1. Tutkimusjakson aloittaminen ja jatkaminen
2. Tutkimusjakson lopettaminen

Asiantuntijapalvelut

Palvelut tukevat sekä asiakkaita että henkilöstöä arjen sujuvuuden ja osallisuuden vahvistamiseksi. Ohjausta voidaan tarjota esimerkiksi:

- Haastavien tilanteiden käsittelyyn
- Arjen tukitoimien suunnitteluun
- Kommunikaatiomenetelmien käyttöönottoon

Kuntoutusohjaaja tukee asiakasta ja lähipiiriä arjen hallinnassa, suunnittelee rakenteita, laatii kuvapohjaisia tukikeinoja ja vahvistaa itsenäisyyttä. Hän toimii myös henkilöstön tukena monimutkaisissa tilanteissa.

Tilaaajan erillisestä tilauksesta palveluntuottaja järjestää vammaispalvelulain 16 §:n mukaisia asiantuntijapalveluja. Nämä ovat erillishinnoiteltuja, ja palveluntuottajalla on oikeus asiantuntijakohtaiseen lisähintaan.

12 Laskutus ja kustannukset

Jokaisen palveluluokan yhteydessä määritellään palvelun sisältö ja siihen kuuluva henkilöstöresursointi. Palveluluokkiin 12–17 sisältyy myös tietty määrä asiantuntijapalveluiden työaikaa, kuten psykologin, sosiaalityöntekijän tai lääkärin työpanosta, joka liittyy asiakkaan palvelun suunnitteluun, arviointiin ja toteutuksen seurantaan.

Toteutuneet toimintapäivät laskutetaan kuukausittain.

Asiakkaan äkillisesti sairastuessa palveluntuottaja laskuttaa viideltä perättäiseltä peruuntuneelta toimintapäivältä/ yhtenäinen poissaolojakso.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ei laskuta muiden hyvinvointialueiden asiakkailta asiakasmaksuja suoraan. Asiakasmaksut laskutetaan aina asiakkaan omalta hyvinvointialueelta. Palvelun tilaajana toimii asiakkaan hyvinvointialue, joka vastaa kustannuksista ja laskutuksesta omille asiakkailleen. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue laskuttaa asiakasmaksun palvelun tilaajalta.

Asiakkaan matkoista ja kustannuksista vastaa palvelun tilaaja, ne eivät kuulu palvelutuotteeseen.

Asiakaspaikan irtisanomisaika on yksi kuukausi siitä päivästä, kun paikka on kirjallisesti irtisanottu. Kirjallinen ilmoitus toimitetaan yksikön esihenkilölle.

Lähteet

Lähteet

- Vammaispalvelulaki (675/2023)
- Sosiaalihuoltolaki (710/1982)
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015)
- Hallituksen esitykset ja perustelumuiiot
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen linjaukset ja ohjeet
- THL:n ja STM:n suositukset

Palveluluettelo päivitetty [päivämäärä] ja se tarkistetaan vuosittain tai tarpeen mukaan.